

VIATGE A GRÈCIA

«Els rellotges de tots els homes i dones, de totes les civilitzacions, no van a la mateixa hora. Una de les meravelles del nostre amenaçat planeta rau en la varietat de les seves experiències, dels seus records i dels seus dissenys.»

Carlos Fuentes

Destinatari

Estudiants de 1r i 2n de Batxillerat de la modalitat d'Humanitats.

Rellevància en els continguts del currículum

El currículum de llengües clàssiques al Batxillerat inclou l'estudi de les principals manifestacions de la cultura clàssica i el reconeixement de la seva empremta en la cultura i la civilització europees. Així, l'estudi de llengües clàssiques no es pot dissociar de l'estudi de l'organització social, del sentiment religiós, de la filosofia, de la literatura i de l'art, en definitiva, de l'assoliment d'una visió global del món clàssic per part dels estudiants d'Humanitats.

En aquest sentit, el contacte directe amb les mostres més rellevants del llegat de Grècia, amb l'aproximació als aspectes més significatius de la seva història i de la seva cultura, servirà per incentivar l'estudi de les llengües i la civilització clàssiques.

Aquesta activitat es relaciona amb el que es proposa en el *DECRET 35/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum del batxillerat a les Illes Balears*, en els següents termes:

Objectius generals d'etapa

- Consolidar una maduresa personal i social que li permeti actuar de manera responsable i autònoma i desenvolupar el seu esperit crític.
- Preveure i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials.
- Consolidar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per aprofitar eficaçment l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- Conèixer i valorar críticament les realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seva evolució.
- Conèixer, valorar críticament i respectar la cultura de la qual formen part les Illes Balears, així com la seva història i el seu patrimoni artístic i cultural.
- Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.
- Desenvolupar la sensibilitat artística i literària i el criteri estètic com a fonts de formació i enriquiment cultural.

Objectius específics de Llatí

- Conèixer les arrels i l'evolució de la llengua pròpia.
- Conèixer els diferents tipus d'escriptura i, especialment, les característiques de l'escriptura alfabètica.
- Conèixer els aspectes més rellevants de la cultura i la civilització romanes, cercar la informació en documents i en fonts diverses, analitzar-los críticament i constatar-ne la pervivència en el patrimoni cultural, artístic i institucional.
- Reconèixer la influència del món romà en l'entorn de l'alumne en diferents aspectes: arqueològic, lingüístic, econòmic i social.
- Desenvolupar el sentiment de pertinença a la unitat política i cultural que és Europa, la base del qual es troba al món clàssic, amb actituds de tolerància i respecte envers els diferents pobles i envers els d'altres zones del món.

Objectius específics de Grec

- Assolir un coneixement del grec clàssic, en particular del dialecte àtic, adequat per a la intel·lecció i traducció correcta de textos originals senzills en prosa.
- Conèixer els principals autors literaris i les seves obres més representatives, situats en el seu context històric, i llegir-ne, traduïts, textos d'una certa extensió i apreciar-ne els valors estètics i la influència en autors i obres posteriors.
- Conèixer els fets històrics més importants de la Grècia clàssica, l'organització social i política, i les manifestacions culturals, artístiques i religioses, així com valorar-ne la pervivència i influència en els diferents períodes de la cultura europea fins a l'actualitat.
- Desenvolupar habilitats i capacitats de pensament raonat, esperit crític, cerca d'informació i feina en equip que siguin útils en tots els àmbits de la vida acadèmica, laboral i social.

Així mateix es pot argumentar el caràcter interdisciplinari de l'activitat, relacionada amb altres matèries del Batxillerat com ara Fonaments de l'art o Història de l'art, en els aspectes següents:

Objectius específics de Fonaments de l'art

- Comprendre i valorar els principals canvis en la concepció de l'art i l'evolució de les funcions d'aquest al llarg de la història emprant procediments i conceptes adequats i desenvolupar actituds de sensibilitat i valoració.
- Reconèixer i diferenciar les manifestacions artístiques més destacades dels principals estils de l'art occidental, situar-les en el temps i l'espai i valorar-ne la pervivència en etapes posteriors.
- Conèixer, gaudir i valorar el patrimoni artístic, contribuir de forma activa a conservar-lo com a font de riquesa i com a llegat que s'ha de transmetre a les generacions futures i rebutjar els comportaments que el deteriorenen o el fan desaparèixer.
- Contribuir a la formació del gust personal, la capacitat de gaudi estètic i el sentit crític i aprendre a expressar sentiments i idees pròpies davant la contemplació de les creacions artístiques, a respectar la diversitat de percepcions davant l'obra d'art i a superar estereotips i prejudicis.
- Prendre consciència de la significació especial que té el patrimoni històric i artístic com a manifestació de la memòria col·lectiva i com a expressió de la identitat pròpia i genuïna de les Illes Balears.

Objectius específics d'Història de l'art

- Comprendre i valorar les diferències en la concepció de l'art i l'evolució de les funcions socials que ha exercit al llarg de la història.
- Entendre les obres d'art com a exponents de la creativitat humana, susceptibles de ser gaudides per si mateixes i de ser valorades com a testimoni d'una època i de la cultura d'aquesta època.
- Reconèixer i caracteritzar les manifestacions artístiques més destacades dels principals estils i artistes de l'art occidental, situar-les en el
- temps i en l'espai i valorar-ne la influència o la pervivència en etapes posteriors.
- Conèixer, gaudir i valorar el patrimoni artístic, contribuir de forma activa a conservar-lo com a font de riquesa i com a llegat que s'ha de transmetre a les generacions futures i rebutjar els comportaments que el puguin malmetre.

PROJECTE DIDÀCTIC D'ACTIVITAT EXTRAESCOLAR

Subdepartament de llengües i cultura clàssiques

CURS 2018-2019

- Contribuir a la formació del gust personal, la capacitat de gaudi estètic i el sentit crític i aprendre a expressar sentiments i idees pròpies davant la contemplació de les creacions artístiques, a respectar la diversitat de percepcions de l'obra d'art i a superar estereotips i prejudicis.
- Obtenir informació de fonts diverses sobre aspectes significatius de la història de l'art a fi de comprendre la varietat de manifestacions al llarg del temps.
- Prendre consciència de la significació especial que té el patrimoni històric i artístic com a manifestació de la memòria col·lectiva i expressió de la pròpia i genuïna identitat de les illes Balears.

Quant als objectius específics d'aquesta activitat, remetem a l'apartat Itinerari i activitats, on es pot copsar la diversitat i riquesa de les activitats a realitzar per tal de:

- Fomentar la sensibilitat de l'alumnat envers les seves arrels culturals, mitjançant el coneixement directe de les principals mostres de la cultura grega, bressol de la civilització occidental.
- Facilitar l'accés directe de l'alumnat a una de les fonts principals del coneixement històric: l'arqueologia.
- Complementar la formació de l'alumnat d'Humanitats en les disciplines que li són pròpies.
- Motivar l'alumnat a la dedicació a l'aprenentatge.
- Fomentar la sensibilitat estètica de l'alumnat per mitjà del gaudi en la contemplació de manifestacions artístiques cabdals en la història d'allò sublim.
- Afavorir les relacions acadèmiques i personals entre alumnat d'Humanitats d'arreu de l'illa.
- Compartir situacions quotidianes amb joves de la mateixa edat de procedències diverses, respectant diferents formes de sentir, gaudir i entendre la vida.

Organització

El subdepartament de Llengües i Cultura Clàssiques de l'IES Josep Maria Quadrado organitza aquest viatge en coordinació amb el subdepartament de Llengües i Cultura Clàssiques de l'IES Cap de Llevant de Maó.

Temporalització

Donat el fet que la viabilitat del viatge depèn de diferents factors, com ara l'harmonització de calendaris dels dos centres implicats, l'harmonització amb altres activitats programades pel centre, la disponibilitat de vols i allotjaments o les variacions de preu en funció de les dates del viatge, finalment s'ha considerat realitzar l'activitat del 31 de gener al 5 de febrer de 2019.

Participants

- IES Josep Maria Quadrado de Ciutadella de Menorca: 1 professor (Xavier Botella Gras) i 10 alumnes de 1r i 2n de Batxillerat.
- IES Cap de Llevant de Maó : 1 professor (Xavier Patiño García) i 13 alumnes de 1r i 2n de Batxillerat.

Itinerari i activitats

- 31 de gener de 2019:
 - Sortida de l'aeroport de Menorca al capvespre cap a Barcelona.
 - Sopar lliure i allotjament a l'alberg al Prat de Llobregat.

- 1 de febrer de 2019:
 - Matí: Berenar a l'hotel i partida cap a l'aeroport.
 - Sortida de Barcelona i arribada a Atenes al migdia.
 - Primera visita a la ciutat: plaça Omònia, Syntagma, Monastiraki, Plaka, etc.
 - Sopar lliure i allotjament a l'hotel.
- 2 de febrer de 2019:
 - Matí: Visita a l'**Acròpoli d'Atenes**, guiada pels professors. A la pujada cap a la mola on es situa el conjunt monumental podem veure les restes del teatre de Dionís, construït originàriament al s. IV a.e., tot i que les restes actuals són d'època romana. Vorejant les restes de la *Stoa* d'Eumenes, pòrtic monumental del s. II a.e, i de camí cap als Propileus ens trobarem amb les restes de l'Odeó d'Herodes Àtic, un petit teatre del s. II. Immediatament gaudirem de la contemplació dels Propileus, escales i portal monumentals construïts per Mnesicles l'any 437 a.e., que donen accés a l'Acròpoli. Abans d'entrar-hi, a la dreta podem contemplar el petit temple jònic dedicat a Ἀθηνᾶ Νίκη, Atena Victòria, construït per Calícrates entre el 421 a.e. i el 410 a.e., que commemora la victòria sobre els perses a la batalla de Salamina del 448 a.e. i que es troba en un estat de conservació òptim gràcies a una restauració recent. En entrar-hi, a la dreta, ens trobarem amb la façana sud del Partenó, temple dòric dedicat a la Ἀθηνᾶ Παρθένος, Atena Verge, deessa protectora de la ciutat, obra dels arquitectes Ictí i Calícrates, construït entre el 447 a.e. i el 432 a.e. i decorat amb relleus obra de Fídias. En voltar per la part sud-oriental del Partenó tindrem accés a una vista magnífica de les restes del temple de Zeus i de l'estadi Panatenaic, on es van celebrar els primers Jocs Olímpics moderns, construït al s. XIX al mateix lloc on hi havia l'estadi de llenya on es celebraven les competicions esportives durant la celebració de les festes Panatenees en l'antiguitat. Un cop hàgim fet la volta completa al Partenó, visitarem l'Erectèon, temple jònic construït el 421 a.e. en dos nivells, separat en dues estances comunicades, una dedicada a Erecteu, primer rei mític d'Atenes, i a Posidó, i l'altra dedicada a Butes, germà d'Erecteu, i a Atena; té una gran *stoa* a la part septentrional i la famosa tribuna de les Cariàtides al sud. Cap al nord tenim una visió panoràmica de la ciutat, amb les restes de l'antiga àgora dels atenesos als peus de l'Acròpoli i, un poc més enllà, les del barri del Ceràmic. Girant la vista cap al llevant contemplarem les de la més recent àgora romana i, al fons, podem veure el turó de Licavitos.
 - Migdia: aprofitarem la proximitat per apropar-nos a la plaça Syntagma, on veurem el famós canvi de la guàrdia a les portes del Parlament. De camí visitarem les restes del temple de Zeus. Fet açò, dinar lliure al barri de Plaka.
 - Capvespre: Visita al nou Museu de l'Acròpoli, on podem veure una magnífica col·lecció de les restes trobades a l'Acròpoli. Allà gaudirem de les autèntiques Cariàtides, ja que les que hi ha a l'Erectèon, a l'Acròpoli, són reproduccions. Allà mateix podem conèixer la història de l'Acròpoli gràcies a un interessant document audiovisual. En acabar la visita, i aprofitant la proximitat, sopar lliure a Plaka.
- 3 de febrer de 2019:
 - Matí: Berenar a l'hotel. Excursió a Delfos, a Grècia central, seu del santuari d'Apol·ló, lloc mític on el déu de l'endevinació va vèncer la serp Pitó i va establir el seu oracle, centre religiós i cultural panhel·lènic, conegut entre els grecs com l'ὄμφαλος, el llombrígol del món. Partirem de bon matí, i després de travessar el massís del

Parnàs, muntanya sagrada on les Muses servien al déu i a les arts, arribarem al santuari. Caminant per la Via Sacra podrem veure els monuments votius de les ciutats gregues en agraïment a l'ajuda del déu, així com els edificis coneguts com *Tresors*, entre els quals hem de destacar el tresor dels atenesos, del s. V a.e., que contenia trofeus de les victòries ateneses i ofrenes al santuari, i el tresor dels massaliotes, els antics habitants de l'actual Marsella. Vorejant la muralla poligonal que suporta la plataforma on es troba el temple d'Apol·ló accediren a les restes del temple i, resseguint un caminet cap amunt podrem accedir al teatre i a l'estadi on es celebraven els jocs Pítics, tan importants per als grecs com els Olímpics. De tornada cap avall visitarem el petit museu arqueològic on veurem les restes trobades al santuari, de les quals podem destacar l'esfinx dels naxis, datada al s. VI a.e., ofrena dels habitants de l'illa de Naxos, una interessant col·lecció de kúpoi arcaics, i l'obra més important, l'auriga de Delfos, del s. V a.e., fragment d'una obra monumental feta en bronze on es representava l'auriga, única part que s'ha conservat, un príncep de Siracusa vencedor a les curses de quadrigues, i un jove ἔφηβος, tots ells dalt un carro tirat per quatre cavalls. En sortir del museu ens dirigirem carretera avall per, després de purificar-nos amb l'aigua sagrada de la font Castàlia, accedir a l'antic gimnàs on entrenaven els atletes per a les competicions i, finalment, visitar l'emblemàtic θόλος, temple circular pertanyent al santuari d' Ἀθηνᾶ Πρόναια, annex al santuari d'Apol·ló.

- Capvespre: Després de la visita, dinar lliure a l'actual poble de Delfos i tornada cap a Atenes. En arribar, aprofitarem el capvespre per fer un tomb per les restes del Ceràmic i els de l'antiga àgora, on els atenesos d'abans de Clístenes discutien les lleis i decidien el futur de la πόλις, allà on davall les voltes, anys després, Sòcrates feia el dia repartint desinteressadament píndoles de saviesa a la joventut grega, on més tard Diògenes es dedicava a cercar καλοὶ κάγαθοὶ ἄνδρες, «homes honrats», a la llum de la seva llàntia. També tindrem ocasió de visitar les restes de l'àgora romana. Seguidament, com que ja serem allà mateix, sopar lliure a Plaka.
- 4 de febrer de 2019:
 - Matí: Berenar a l'hotel. Excursió al santuari d'Epidaure i a Micenes. Partirem de bon matí, i després d'un trajecte durant el qual gaudirem de les magnífiques vistes de l'illa de Salamina, on va tenir lloc la victòria de l'esquadra grega contra els perses a l'any 448 a.e., travessarem l'istme de Corint i tindrem ocasió d'aturar per veure el canal artificial que comunica el golf Sarònic amb el golf de Corint. Un cop al Peloponès, entre pins, alzines i ullastres apareix el santuari d'Esculapi, on visitarem el monumental teatre de planta grega, construït al s. IV a.e., amb capacitat per prop de 15.000 espectadors. A continuació ens dirigirem al recinte arqueològic de l'antiga Micenes, seu del reialme d'Agamèmnon, l'Atrida rei de reis, cabdill de l'exèrcit aqueu a la mítica guerra de Troia. Allà podrem contemplar la muralla ciclòpia i la monumental porta del lleons, que dona accés a la ciutadella. En entrar-hi, a la dreta, podrem veure els cercles de tombes on descansaven les restes dels reis de la ciutat. Pujant pel caminet cap al palau, també a la dreta, podrem contemplar les restes de diferents habitatges d'època micènica. Girant a l'esquerra, un poc més amunt, entrarem al palau reial per la porta nord-oriental i, un cop dins, veurem les restes de la sala del tron i del mègaron, on podrem imaginar l'ambient de la cort micènica, celebrant els banquets rituals, on els aedes, com ara el propi Homer, cantaven les gestes dels herois de Troia, escoltades amb un delit tal que les llàgrimes no

abandonaven els ulls dels presents, habitants del palau i hostes. Deixant el palau a la dreta, començarem la davallada cap a la casa de les columnes i la torre sud, a la dreta, i arribarem a l'escala de la cisterna secreta. Vorejant cap a l'esquerra la muralla ciclòpia ens dirigirem a la porta nord, per on sortirem de la ciutadella. Fora muralles podrem contemplar les restes dels ravals, a través dels quals ens dirigirem al conegut *Tresor d'Atreu*, un θόλος funerari monumental, de 14,5 metres de diàmetre, amb una impressionant falsa volta de 13 metres d'alçada. A continuació ens dirigirem al petit museu annex, on podrem contemplar les reconstruccions a escala dels diferents períodes de la ciutadella micènica. Les troballes que s'exhibeixen a aquest museu, com ara la famosa màscara d'Agamèmnon, són reproduccions, ja que els originals es troben al Museu arqueològic nacional d'Atenes.

- Capvespre: Tornada a l'hotel, descans i sopar lliure.
- 5 de febrer de 2019:
 - Matí: Visita al Museu arqueològic nacional d'Atenes, on contemplarem les joies de la corona de l'arqueologia grega: la col·lecció neolítica; la col·lecció ciclàdica, amb una magnífica mostra de l'art de l'edat del bronze; la sala dedicada exclusivament a l'illa de Tera, amb els impressionants frescos d'època minoica; la col·lecció micènica, amb l'autèntica màscara d'Agamèmnon com a reclam principal; la col·lecció escultòrica, amb un recorregut per la història de l'escultura grega, des de l'arcaisme inicial fins al baix imperi; la valuosíssima col·lecció de ceràmica, que compren més de quinze segles de feina dels terrissaires grecs, des de la segona meitat del Ier mil·lenni fins a l'època imperial; la col·lecció d'objectes de bronze, que comprèn des de petits objectes d'ús quotidià fins a la magnífica estàtua del Posidó d'Artemisi; la sala egípcia, amb una mostra única al món, per la raresa i la importància dels objectes exhibits; i, finalment, la col·lecció donació d'Helena i Antoni Stathatos, amb més de nou-cents objectes datats des de la prehistòria (Vè mil·lenni) fins al s. XIX.
 - Al migdia, trasllat en autocar a l'aeroport d'Atenes.
 - Vols Atenes – Barcelona – Menorca.

Finançament

El preu de l'activitat és de 545 €/alumne. Aquest preu inclou els vols MENORCA-BARCELONA-ATENES-BARCELONA-MENORCA, els desplaçaments en autocar aeroport-hotel-aeroport a Atenes, hotel en règim d'allotjament i berenar i els desplaçaments ATENES DELFOS-ATENES i ATENES-EPIDAURE-MICENES-ATENES, a més de l'assegurança de viatge.

A la ciutat d'Atenes ens desplaçarem a peu per tot. Els desplaçaments Ciutadella-aeroport-Ciutadella no estan inclosos dins el preu.

Aquest preu no inclou dinars ni sopars, que seran lliures. Tampoc inclou guies turístics, ja que els professors se'n faran càrrec de les explicacions, amb especial incidència en els aspectes rellevants per al currículum de l'etapa i de les diferents àrees.

La forma de pagament serà la següent:

- Novembre de 2018: paga i senyal de 200 €, que cada alumne ingressarà directament al compte bancari de l'agència.
- 2 pagaments mensuals, al desembre i al gener, de 170€ i 175€ respectivament, que cada alumne ingressarà directament al compte bancari de l'agència.

Cada mes els alumnes hauran de lliurar al professor una còpia del justificant bancari d'ingrés, per dur-ne el control.

Recomanacions

- Documentació: DNI o passaport; autorització paterna per sortir d'Espanya tramitada a la comissaria de la Policia Nacional; tarja europea d'assistència sanitària (no és estrictament necessària, ja que qualsevol incidència mèdica queda coberta per l'assegurança de viatge).
- Equipatge bàsic de viatge: roba i calçat còmode, bossa d'higiene completa (xampú, gel, pasta de dents.....), tovallola, roba d'abric i paraigües, barra de protecció labial, ulleres de sol, crema protectora, motxilla o bossa petita per a les excursions i sortides...
- Durant l'activitat regeixen les normes de convivència establertes al Reglament d'organització i funcionament del centre (ROF).
- Els alumnes han de respectar sempre les instruccions que els hi doni el professor responsable i acatar-les sense discussions. Quan es viatja en grup hi pot haver situacions que no agraden a tots, però perquè tot vagi bé hem de seguir-ne les instruccions.
- Doblers: els alumnes han de calcular una despesa diària en àpats d'entre 15 € i 20 €. També han de tenir en compte les petites despeses quotidianes. Quant a les compres, consideram que, en tractar-se d'una activitat didàctica, hem de ser responsables i no fomentar el consum superficial i innecessari.